lutud näitajate pärast. Tartu ostukohti on näidatud sõõrikestega kaart nr. 3 serval, kusjuures sõõri pindala on proportsionaalne vastava keskuse kaalutud näitajaga. Tabel I tähtsamate ostukeskuste protsentuaalne loetelu on saadud ühe vaadeldava keskuse kõikide näitajate liitmise ja siis sealt lihtsa % arvutamise teel.

Nii tabeleist kui ka kaardipildist selgub Tartu hegemoonia kogu vaadeldava piirkonna üle. Eriti ainuvalitsev on Tartu ostukeskusena enamiku Tartu ja Peipsi järve vahel asuvate keskuste juures. Tartust lääne pool asuvate keskuste juures ei ole Tartu mõju nii absoluutne, kuna neil peagu kõigil figureerib nimistus peale Tartu veel mõni teine ostukeskus. Loomulikult suureneb esitatud ostukohtade arv koos keskuse enda suurenemisega kaubandusettevõtete arvult. Tartu ainuvalitsus idapool Tartut asuvate kaubanduskeskuste juures seletub vaadeldes sealseid varustuse ja liikluse tingimusi. Ainsa võimalusena kaupade juurdeveoks esineb siin transport piki maanteid, kuna kaugus raudteedest on suhteliselt suur. Peipsi-äärsetele keskustele lisandub maatranspordile veel transport piki Emajõge, mis on võimalik ainult navigatsiooni hooajal. Kuna maantee-transport on kallim kui raudteetransport, siis loomulikult ostetakse kaubad sel juhul lähemast suurkeskusest, käesoleval juhul Tartust. Piki Emajõge varustatavate keskuste suhtes ilmneb veel üks huvitav nähtus, nimelt ostukeskuse sesoonne muutuvus vastavalt sellele, kas veeteed on laevastatavad või mitte. Nii leidub Peipsi rannikul paar pisikeskust, mis oma kaupu suvel saavad Tartust, talvel aga Mustveest kui ligemast keskusest.

Keskusi nende kaubanduslike sidemete rohkuse järgi omavahel võrreldes torkab silma, et liikluselt soodsamalt asetatud keskused omavad kaubanduslikke sidemeid rohkem kui teised. Nii esineb raudtee jaamasulatel ostukohti alati rohkem kui raudteest eemale asetatud asulatel, sest puhtvarustusprintsiibil tekkinud keskused on kaupade saamise suhtes halvemas seisundis kui liiklusprintsiibil tekkinud keskused. Kui raudtee jaamasulaid esineb kogu süsteemis 11 kokku 58 ostukeskusega, s. o. keskmiselt 5,27 ostukohta pro 1 keskus, kuna eemalasuvaid keskusi on 19 kokku 38 ostukohaga, s. o. keskmiselt 2,00 ostukohaga pro 1 keskus, seega on raudtee-äärsete kaubanduskeskuste ostusfäär rohkem kui 2,5 korda suurem kui teistel. Selle kõrval näeme, et kõik suuremad keskused on asetatud piki raudteid, mis toonitab veelgi raudteede tähtsust suuremate keskuste tekkimisel ja olemasolemisel. Tulevikus võib siin raudteele saada suureks võistlejaks autotransport, mis eriti viimasel ajal suuresti hoogu on võtmas ja millest juba praegu kardetakse eriti kergemate vedude alal suut võistlust raudteedele. Teede ja transpordi

Tartu V, lk. 285